

CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN
SURAT.

Manuscripts Library

S.D.P.B.

Coll. No. 398

Title Vaitanani Vada Mahu
+mra

CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN, SURAT

Shastri Dinmanishankar Pustak-Bhandara

No. : 398 Subject : Parvane Ril-

Title : Vaibharani Vrata mahatmya

Author : — Scribe : Sivaramer

Date of the work : — Date of the Ms. : V.S. 8989

Place of the work : — Place of the Ms. : —

Size : 8.2" by 4.6" Extent : 5. fol.

Language : Sanskrit Script : Devanagari

Remarks :

५ वैतरणी व्रतनीक या संस्कृत पत्र संस्कृत ५

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ यमस्याराधनं ब्रूहि मदितायेंसुरोत्तमः ॥ कथं न गम्यते कल्लनरकं
नरकोत्तकः ॥ १ ॥ श्रुयते यमलोके तु सदा चैतरेणीनदी ॥ अनाष्टा अरापा च दुस्तरा शोणिता वडा ॥ २ ॥ दृष्टु
दीनघानि बस सर्वपाणिषु ॥ दुस्तरा सर्वरूतानां सा कथं सुतरा न वेदा ॥ ३ ॥ नयं मे सुमहः कल्लयमलोकं प्रति
प्रतो ॥ तस्य निमोचिनाययि कल्ल ब्रूहि विशेषतः ॥ ४ ॥ श्रीकल्ल उवाच ॥ दारावत्यां पुरा पार्थिवोऽहं लवणं नमः ॥
दृष्टवान्मुनिमायां तं मुजलं नाम पार्थिव ॥ ५ ॥ प्रज्वलंतमिवादित्यं तपसा द्योतितांबरं ॥ तं प्रणम्य नमः
स्कारैः प्रपञ्चाहं युधिष्ठिर ॥ ६ ॥ यमस्य नयकं नाम दशनिंतु किमु च ते ॥ कथयामास मुनिनि मुजलो विस्म
यान्वितः ॥ ७ ॥ मुजल उवाच ॥ अकस्मात्कल्लमूर्च्छं पति लीमनो स्मिधरा तले ॥ प्रज्वलंति च मे देहा वपश्यामि १
यमकिं करौ ॥ ८ ॥ बलादाकल्लमाऽणोऽहं पुरुषोऽगुष्टमात्रकः ॥ बधाय मत्तटे गाढं नीतोऽयमसंनिधौ ॥ ९ ॥
हृणात्सनायां पाश्यामि यमं पिंगललोचनं ॥ कल्लावदातरौऽस्य मृत्यं व्याधिशताब्धितं ॥ १० ॥ वातपि
तश्चेषमरौ गैर्भूतिमद्भिरुपासितौ ॥ काशसषोषज्वरांतं कं स्पोटिकात्कृतिकादिनि ॥ ११ ॥ ज्वालांगर्दनशा
षातिर्न गंदरबलरुयैः तौऽज्जमालाहिरो गैश्च मूर्च्छं गलयद्देः ॥ १२ ॥ वेदनादिप्रमेदैश्च पिटकैर्गंडमाज

कैः ॥ विह्वलिका गलयाद्दुष्टो गैश्चुततस्करैः ॥ १३ ॥ कल्लाराजशस्त्रदस्त्रैश्च संग्रामैर्नरकैस्तथा ॥ राहसैदा
नवैर्न गिरुपविष्टैरुपास्तितः ॥ १४ ॥ धर्माधिकारिणस्त्रैश्च चित्रगुप्तादिलेखकैः ॥ व्याघ्रसिंहवरादैश्च शिवा
सर्पैः सुदुर्गैः ॥ १५ ॥ वृकश्चित्रकश्चुनकोल्हकश्च धैश्च जंबुकैः ॥ तस्करैश्च तदारैरिन्द्रोऽजौ टिगैः शाकिनैर्निघ्नय
दैः ॥ १६ ॥ मुक्तकेशीस्त्रासकरैर्नुक्कटीकुटिलाननौ ॥ बृहकायैर्नरि कीयैः शिष्टैर्पापकिर्मिणो ॥ १७ ॥ अस्ति
जगामिषा छेदरुधिरस्त्रावकारिणिः ॥ यमः सनायां शुश्रूषे सेवमानः परिग्रहैः ॥ १८ ॥ नीमाटविकजीवश्चैव तथा
वालांजनो गिरिः ॥ तत्प्रेजनादर्नः प्रासयमः किं करान् प्रति ॥ १९ ॥ वासचांतैर्न विद्मिश्च समानितः कथं मु
निः ॥ नीष्प्रकस्यात्मजो ग्रामैः कौंडिन्यो मुजलानिधः ॥ ह्रीणायुः कृत्रियः सोस्ति आनेयो मुच्यतामसो ॥ २० ॥
स्तत्त्वैर्न ते गतास्तस्मादायाताः पुनरेवता ॥ धर्मराजं पुनः प्राप्य सर्वे नैयमकिं कराः ॥ २१ ॥ तत्रास्मानि गतं देव
ह्रीणायुर्नोपि न्यते ॥ जानुस्सुनो न जानीतः कथं चिद्वांतचेतसा ॥ २२ ॥ यम उवाच ॥ किं कराणामदृश्यास्ते प्रायेण
नवतां नराः ॥ सुकृता दादशीयैर्याता वतराणि च साः ॥ २३ ॥ उज्जयंत्यां प्रयागे च नैरवेवापियेष्टताः ॥ तिस्रः
स्नाहिरयादिदंतं ये स्तगवाक्किं कौ ॥ २४ ॥ ताजचतुः ॥ तद्वत्तं किं दशं स्नामि च यस्वप्रसादतः ॥ किंतव

दत्तं च पुरुषेस्तव तोषतं ॥ २६ ॥ यम उवाच ॥ मार्गशीर्षादिमासेषु द्वादश्याः कृत्वा पुरुषाः ॥ कृतोपवासः सुस्नानं कृ-
 तं वैतरणीयम् ॥ २७ ॥ चित्रगुप्तं च संपूज्य सर्वपापैश्च मुच्यते ॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ तद्व्रतं के विधिना कर्तव्यं देवि
 किमुत ॥ कथय स्वप्रसादेन दद्यां कृत्वा मतोपरि ॥ २८ ॥ श्रीकृष्ण उवाच ॥ मार्गशीर्षादिमासेषु द्वादश्याः कृ-
 त्वा पुरुषाः ॥ तासु सर्वा विधिवन्त्यथा वैतरणीव्रतं ॥ २९ ॥ प्रतिमासं च कर्त्तव्यं एतत्संवत्श्रयावधायित्वा
 कृत्वा सर्वपापेभ्यो मुच्यते नात्र शंसा ॥ ३० ॥ उपवासस्य नियमं शृणुयाद रिवासरो नियमं च ॥ अथ मे सं-
 देव देवेश उवाच ॥ न विद्यति ॥ द्वादश्या पूज्य गोविंदं करिष्ये कपारणं विनो ॥ ३१ ॥ तदधिष्ठेन मे पातु प्राणमा-
 णं गरुड धृजं ॥ प्रमाणं पुंड्रकाक्षशरणं मे न वाच्यत ॥ ३२ ॥ स्वप्नेऽपि यथा वैकल्याणो जनेयश्च मैथुनं तत्सर्वं २
 ममेदेव विदीरोऽन्तर्गतं च यत् ॥ ३३ ॥ इति नियमं च ॥ एवं नियममादाय अपरा क्लेशतः पुनः ॥ मृजो मय तिलांश्चै-
 व नदीपुण्यतमो ब्रजेत् ॥ ३४ ॥ स्नात्वा नद्या तडागे वा नियतात्मा बान्धुसंप्राप्य जलं पुण्यं रम्यं चैव रोज्ज्वलं ॥ ३५ ॥
 तत्रैव तानि निधनानि मात्रैः कृते विशेवा मृत्तिकादिनमंत्रेण शृङ्गीया मृत्तिका वा तान् वनः ॥ ३६ ॥ उष्ट्रात्वं पुरादे-
 वि विष्णुना क्रोडरूपिणा ॥ अश्वक्रांतं तिमंत्रेण मृत्तिकालेपनं नतः ॥ ३७ ॥ गोमये संस्मृता लक्ष्मीः पवित्रा

सर्वमंगला ॥ सर्वपापविनाशानां तस्मात्वं दामि गोमयं ॥ ३८ ॥ गोमयमंत्रः ॥ तिलाः काश्यपसंस्तुतास्तिलापापव-
 रापराः ॥ तिलस्नानेन गोविंदसपापदहस्वमे ॥ ३९ ॥ तिलस्नानमंत्रः ॥ त्वमाज्योतिः सर्वपापं दैत्यदानवराक्षसाः ॥
 स्वेदज्योतिः कृत्वा तिलां रसानां पतयेन मः ॥ ४० ॥ त्वमेव सर्वयोनिस्तु विष्णुना निमित्तः स्वयं ॥ सानिध्यं तीर्थं स-
 दितं कुरु घममसांप्रतं ॥ ४१ ॥ बीजानि सर्वमैत्रेते स्थावराणि चराणि च ॥ स्नानोद्सर्वतीर्थेषु सर्वेषु श्रवणेषु
 पुच ॥ ४२ ॥ नदीपुत्रे देवरातेषु सुस्नानं तेषु मे न वै ॥ एवं स्नात्वा समुत्तीपरिधासु वाससीत पयित्वा पिबन्
 देवान् ततः स्वजवतं ब्रजेत् ॥ संस्थापनं यथा च प्राणं कुंठं पंचपल्लवसंयुतं ॥ ४३ ॥ पंच ॥ रत्नसमोपेतं वस्त्रं
 मालाविरूपितं ॥ कलशं सप्तचक्रं ताम्रपात्रं समन्वितं ॥ ४४ ॥ तत्र स्तुवी धरे श्रीशंङ्खज्योतिष्कमंत्रितः ॥ ह्रस्वा-
 क्तेन विधिना नेन पूजा कुर्याद रिपयसी ॥ ४५ ॥ मृजो मवादि सलिले नृत्तले चाय पट्टकैः ॥ तं शुक्लं हृत्तैवाश्चि-
 पिष्ठेन कारयेत् ॥ ४६ ॥ धर्मराजं विचित्रं च चित्रगुप्तं तथा समं ॥ नदीवैतरणीनां स्नापयित्वा तदग्रतः ॥ ४७ ॥
 पूजयेत् तद्व्यक्तं मंत्रैः हरिनामसमुद्भवैः ॥ आवाहयामि देवेश त्वामङ्गरुड धृजं ॥ ४८ ॥ इडा न्येडिम-
 डा नागशरणं मे न व प्रतो ॥ आवाहनमंत्रः ॥ इदमाचमनीयं तं गंधोदकसमन्वितं ॥ निवेदितं मया

जक्ताजवैगवन्प्रतिष्ठतां॥५०॥रुतिदायनमःपादौ।आकाशायनमःतुजानुनी॥उरुनमःशि
 वायेतिविश्वरूपेनमःकटी॥५१॥कंगपयिनमोमेडेमादित्या-यफलेनथा॥तमादामोदरायेतिवासुदे
 वेतुं॥५२॥श्रीधरायमुखैकेशान्केशवायप्रहजयेत्।दृष्टेशाङ्गधरायेतिललाटेवरदायके॥५३॥स्वना
 म्नाशंस्वचक्रास्त्रिगदापरुषुपाणये।सर्वान्मनेनमस्तुन्यंशिरस्त्यतिधीयते॥५४॥मस्त्यकर्मवराइंचना
 रसिंहंचवामनं।रामंरामंचरुलंचबुधंकचिनमेवच॥५५॥सर्वपापोधनाशायप्रजयासौनमानवः।ए
 निश्चसर्वशामंत्रैर्विलंघ्यात्वाप्रहज्या॥५६॥धर्मराजनप्रजनमंत्रः।धर्मराजनमस्तेस्तुयमराजनमोस्तुते॥
 दक्षिणाशापतेउच्यंनमोमहिषवाइने॥५७॥यमवाइनमंत्रः।त्रिगुप्तनमस्तेस्तुविचित्रायनमोनमः।न
 रकार्तिप्रशांत्यर्थकामानयच्छामसितात्॥५८॥चित्रविचित्रावाइनमंत्रः।प्रजाचायमायधर्मराजायमृत्यवे
 चोतकातकायचावैवस्वतायकालायसर्वतृत्तयायच॥५९॥अहंबरायदभायनीलायपरमेष्ठिने।वृकोदराय
 चित्रायत्रिगुप्तायवेनमः॥६०॥चतुर्दशानि।संज्ञ्योनामनिधर्मराइप्रत्तु।धर्मराजप्रजामंत्रश्च।वैतरणीसु
 दुःपारैदेहिमेसर्वकामना॥इत्येहिमडातागेष्टडाणाधमयाहते॥६१॥नद्यावाइनमंत्रः।यमदारेपयेद्यो

रेयासावैतरणीनदी॥तस्यांसासुदस्वाद्यजन्ममृत्युजरांगिरे॥६२॥याडुस्तराडुःरुतिनिघारिप्राणिनयावडा।
 तस्याजयाडुकिजंतेप्राणिनोयाननातुरा॥६३॥उर्दुकामःस्तांघोरोप्रहज्यामेनमोनमः।तस्यांदेवाधितिठ
 नियासावैतरणीनदी।साचायप्रजिताजक्ताप्रान्यथंतवकेशव।ईधयस्यास्तटेप्रविशतिरुषयःपितरस्तथा।
 साचायसिंधुरूपेणप्रजिताप्यवडाजवेत्।ई५तांचनउंप्रदास्यामिसर्वपापापनुत्तये।तस्याध्यंसंप्रयच्छामि
 तुन्यंवैतरणीनदी॥ई६वैतरणीप्रजामंत्रः।रुल्लल्लजगंन्तायसंसारडुहरस्वमो।नामग्रइणमंत्रेणसर्वपापंइ
 रस्वमे।ई७ल्लार्घ्य।यत्तोपवीतपरमंकारितंनंदनंउजि।इहमाछादनंतेस्तुस्वच्छंदाछाद्यविग्रह॥ई८॥दशमात्रे
 णमासेद्यशछादयप्रनो।वस्त्रमंत्रः।इहमेदेवतांस्त्वयथाशक्त्यासुशोचनां।प्रतिष्ठाक्षदेवेप्रतोयच्छस्वसर्व
 दा।ई९तांस्त्वमंत्रः।परमानंसपकान्तंसमस्तरससंयुतं।निवेदितंयथाशक्त्याजगवान्प्रतिष्ठतां॥१०॥नै
 वेद्यमंत्रः।पंचवर्तीप्रदीपोयंदेवेशारात्रिकोस्ततोर्ध्वमोजगवतेरुद्रायतिजपंऊयति।दादशाक्षरमंत्रेणयथा
 संख्याजपेनच।प्रायतांमेश्रियकांतप्रतोयच्छतुवांछितं॥१२॥जपनिवेदनमंत्रः।पंचगावःसमुत्पन्नामप्यमा
 मइोदधौ।तासांमभ्येतयानिंशतस्मैधेनमोनमः॥१३॥संज्ञ्यगांविधानेनअर्घंइत्यात्प्रयत्नतः।सर्वकाम

दुधेदेविसर्वातकं निवारिणि ॥ ७४ ॥ आरोग्यं सततं दीर्घं हि मे न दनी नमः ॥ प्रजितासि वसिष्ठे न विश्वामित्रेण
 जङ्गना ॥ कपिले हरि मे पापं यन्मया पूर्वसंचितं ॥ ७५ ॥ गावो ममाग्रतः संतु गावो मे संतु दृष्टतः ॥ गावो मे हृदयं स
 तु गवां मध्ये वसाम्यहं ॥ ७६ ॥ नाके मामुपतिष्ठंतु मम शृङ्गं पयो मुरवः ॥ सूर्यः सौरजेयश्च सरितः सागरं यथा ॥ सर्व
 देवमया देवीस्तु न ईजक्तवस्तु ॥ ७७ ॥ गोप्रजामंत्रः ॥ एवं संप्रज्य विधिवद्द्या गोषु मवाक्रिकं ॥ ७८ ॥ सौरजे
 याः सर्वहिताः पवित्राः पापनाशनाः ॥ प्रतिशुक्लं तु मे ग्रासं गावस्तै लौक्यमातरः ॥ ७९ ॥ प्रसंभा जवगे नित्यं माश
 वदि परायणाः ॥ दौर्गंध्या धांसिनी भूत्वा सर्वपापहरा पद्मं ॥ नव ॥ ८० ॥ अनेनैव तु मंत्रेण दध्याजोषु गवाक्रिकी ॥
 गो ग्रासमंत्रः ॥ एवं द्वादशसु मासेषु संप्रज्य गुरु ५ ॥ ८१ ॥ संवत्सरांतं प्रति मां मार्किं कोचतां च दूरो कारयित्वा ॥ ८
 इरि सम्यक् लोडुं चैव मयं तथा ॥ ८२ ॥ त्रुप्ता सा हि घटिता अन्यान्यश्च कारयेत् ॥ ताम्रजाचनदीकाय विनेरणा
 वमनिग्रहाः कथं पितृश्च संयुक्तं जलजैर्मध्यकछपैः ॥ ८३ ॥ मंडलं काजयेत्तत्र सर्वां न ५ संज्ञिकं ॥ तस्योपरि घट
 स्थाप्य ताम्रपात्रमसंचितं ॥ ८४ ॥ तस्योपरि न्यसेद्देवं लक्ष्मीं नारायणं शुभं ॥ तदग्रे स्थापयेद्देवो न्यमाय सरितं तथा ॥ ८५
 पूर्वोक्तविधानेन प्रजां कुर्याद्विरीयसी ॥ ततो वैतरणी ध्यायेत्पूर्वोक्तविधिना ततः ॥ ८६ ॥ यमद्वारे पथे घोरयासा

वैतरणी नदी ॥ तां च तर्तुन सम्येन सर्वपापप्रनाशिनी ॥ ८७ ॥ यस्यां देवा धितिं प्रति प्रतीक्षताश्च मानवाः ॥ सामया प्रजि
 ता जत्त्या प्रीत्यर्थं जलशायिनो ॥ ८८ ॥ त्रीणापदानि विप्रैः सोऽत्रो देवा वृतीकं ॥ मंत्रैरेजिः श्रयो दद्यादा कुतीनां श
 तत्रयं ॥ ८९ ॥ अष्टाधिकं तु कर्तव्यं विधिप्रकरणं यतो वैष्णवेण तु मंत्रेण समिद्धो मंतु कारयेत् ॥ ९० ॥ सुत्वा तु वैष्णवं द्वा
 मंत्रं द्वाणां च यथा विधिः ॥ तत्रौजागरणं कार्यं तु ध्येयं केशवस्य च ॥ ९१ ॥ एवं संवत्सरावत् षट्तेतीचा समुद्यमेन ॥ तस्य
 कुंजापयः पूर्णास्तिलपाशोपरि स्थिताः ॥ ९२ ॥ तिलमोदकसंयुक्ताश्च त्रौपा नोद्यत्तं ताः ॥ द्वादशावकं त्रयात्रयोदश तथा
 पिवाः ॥ ९३ ॥ विष्णुश्चादविधानेन ब्राह्मणानां समंचितं ॥ तोजयेद्ब्राह्मणा तत्र मिष्टान्नैर्द्वैशो वतु ॥ ९४ ॥ कुलीनां न श्रो
 त्रियांश्चैव तेन्यो यत्रादक्षिणाः ॥ त्रयोदशमयाचार्यं विष्णुरूपमचिंत्यतं ॥ ९५ ॥ तमलं सत्यवासो निःसल्लसं कुंजमानवै
 त्रौपायनं फगंचैव दक्षिणां त्रिशः ॥ ९६ ॥ तस्मागोश्च प्रदातव्या घेराचामसंयुताः ॥ कपसिलोजकंटाका
 च्छुदंडसंचितं ॥ ९७ ॥ सुवर्णात्तिलकोपेता ब्राह्मणाय निवेदयेत् ॥ दद्याच्चैव बटे स्थाप्य गां चाथ मृगचर्मणि ॥ ९८ ॥ मंत्रेण
 प्रज्यित्वा तु पुंछं संस्पृश्य ततः ॥ इच्छुदंडं प्रष्टव्यं च पुच्छं स्पृश्य ततः ॥ ९९ ॥ परंपरं ततो गत्वा मंत्रमेतन्मुदीरयेत् ॥
 उत्तीर्णा सिद्धिं जश्चेत् घोरां वैतरणी नदी ॥ १०० ॥ नवतां च प्रदासादेन इरश्चैव प्रसादतः ॥ विष्णुरूपं दिजः श्रेष्ठं नृदेवः

पंक्तिपावन ॥ १०१ ॥ सुब्राह्मणाय गंतुं दत्त्वा वैतरणी नदीं ॥ ब्राह्मणाय च गौंदत्त्वा परिश्रमो मनो ॥ १०२ ॥ ऊं
 वंरुते पार्थ न वो वैतरणी नदीं ॥ नारीवात्तरत श्रेष्ठतस्या पुण्यमद्वयं ॥ १०३ ॥ मनोर धान् समाप्नोति इहामुच्यते
 स जवान् सर्वत्राधा कं यत्पुण्यं नो के सुखा वद ॥ १०४ ॥ मद्दाराधनं पुण्यं प्रोक्तं यमस्य परितुष्टयो कथितं
 ते मद्दाराजं नरकस्य निवारणं ॥ १०५ ॥ अने सुन सुतरां चैव नदी वैतरणी जवेत् ॥ अना धुष्या अपारा च सर्वशान्ति
 या वद ॥ १०६ ॥ एवमेण या कुर्याः कुर्याद्विजयं ते भराधिप ॥ सर्वपापविनिमुक्तो वै ऊं वे सति जने ॥ १०७ ॥
 ॥ इति श्री पद्मपुराणे वैतरणी शतमहात्म्यं समाप्तं ॥ ॥ श्रीमन्महागणाधीश्वराय नमः ॥ ॥ ॥ ॥ ५
 संवत् ११११ ॥ वर्षे शाके १६२२ ॥ प्रवर्तमाने फाल्गुन मासे शुक्ल पक्षे ३० गुरौ लेख ॥ ॥ श्री ॥ ॥ ६ ॥ ॥ ६ ॥
 ॥ ॥ अद्वैतसोपानमिति विज्ञातं यद्दृश्यं न लिखितं मया ॥ तस्माधुमुख्यैः परिशोधनीयं कोपौ न
 खलु लेखकस्य ॥ ग्रंथे हरे व्यंजनं बिंदुरेव मात्रा विज्ञानं लिखितं मया यत्तत्सर्वमायैः परिशोधनीयं
 प्रायेण मुसृज्यति ह्येति खंति ॥ ॥ ॥ ॥ शिवरांसेन लिखितं कथां ॥ ॥ श्री ॥ ॥ ६ ॥ ॥ ॥
 ॥ ६ ॥ ॥ ६ ॥ ॥ श्री ॥ ॥ ॥ कल्याणमस्तु नृजंतवतु ॥ ॥ श्री ॥ ॥ ६ ॥ ॥ ॥ श्री ॥